

DOUBLE STANDARD

TIÊU CHUẨN KÉP

TIÊU CHUẨN KÉP NGUY HIỂM

Nhật Bản cung cấp tài chính cho các nhà máy điện than gây ô nhiễm ở các quốc gia khác, đe dọa sức khỏe người dân như thế nào

Tác giả:

Minwoo Son, Andreas Anhäuser, Nandikesh Sivalingam, Aidan Farrow, Lauri Myllyvirta

Đóng góp:

Hanna Hakko, Xinyi Shen, Sunil Dahya, Meri Pukarinen, Sara Ayeche, Gyorgy Dallos, Thomas Wolstenholme, Tata Mustasya, Adila Isfandiari, Tristan Tremschnig, Richard Harvey, Amy Jacobsen

Hỗ trợ thông tin:

Han Chen (NRDC), Yuki Tanabe (JACSES), Kimiko Hirata (Kiko Network)

Góp ý:

Christopher A. James (Nguyên quản lý EPA và giám đốc chất lượng không khí Bang)

Biên tập:

Kate Ford, Karli Thomas, Marie Bout

Thiết kế:

Emily Buchanan

Xuất bản:

Greenpeace Southeast Asia, Greenpeace Japan

TIÊU CHUẨN KÉP NGUY HIỂM

Nhật Bản cung cấp tài chính cho các nhà máy điện than gây ô nhiễm ở các quốc gia khác, đe dọa sức khỏe người dân như thế nào

Tóm tắt báo cáo

Nhật Bản là quốc gia duy nhất trong khối G7 vẫn đẩy mạnh xây dựng các nhà máy điện than mới trong nước cũng như ở nước ngoài, và đứng thứ 2 trong khối G20 về đầu tư công cho các dự án điện than ở nước ngoài thông qua các tổ chức tài chính công (PFAs) của quốc gia này. Than là nguyên nhân hàng đầu gây ra biến đổi khí hậu toàn cầu, chiếm gần một nửa lượng phát thải cacbon điôxít của toàn thế giới.^{1,2} Ngoài ra, hoạt động đốt than còn sản sinh một lượng lớn các khí thải nguy hại gây ô nhiễm không khí, là nguyên nhân gây ra hàng loạt các bệnh nghiêm trọng, dẫn tới tử vong sớm.^{3,4} Phần lớn các dự án điện than do Nhật Bản đầu tư ở nước ngoài đều áp dụng công nghệ kiểm soát phát thải của nước sở tại thấp hơn nhiều so với công nghệ kiểm soát phát thải áp dụng tại Nhật Bản. Như vậy có nghĩa là Nhật Bản đang áp dụng tiêu chuẩn kép nguy hại: Đầu tư vào các nhà máy điện than ở nước ngoài gây ra ô nhiễm không khí ở mức không thể chấp nhận được ở Nhật Bản.

Việc áp dụng tiêu chuẩn kép về giới hạn phát thải các chất gây ô nhiễm không khí nguy hại cho phép các nhà máy nhiệt điện do Nhật Bản đầu tư ở nước ngoài thải ra lượng khí ôxít nitơ (NO_x) cao gấp 13 lần, lưu huỳnh điôxít (SO₂) cao gấp 33 lần và lượng bụi cao gấp 40 lần so với các nhà máy xây dựng ở Nhật Bản. Báo cáo này chỉ ra tác động nguy hại của tiêu chuẩn kép đó, cụ thể là số ca tử vong sớm do ô nhiễm không khí. Đồng thời, báo cáo cũng ước tính số ca tử vong có thể tránh được nếu những dự án này áp dụng giới hạn phát thải tương tự như các nhà máy điện than mới tại Nhật Bản.

Tác động của tiêu chuẩn kép do Nhật Bản áp dụng đối với giới hạn phát thải được đánh giá thông qua việc so sánh số ca tử vong sớm trong hai kịch bản:

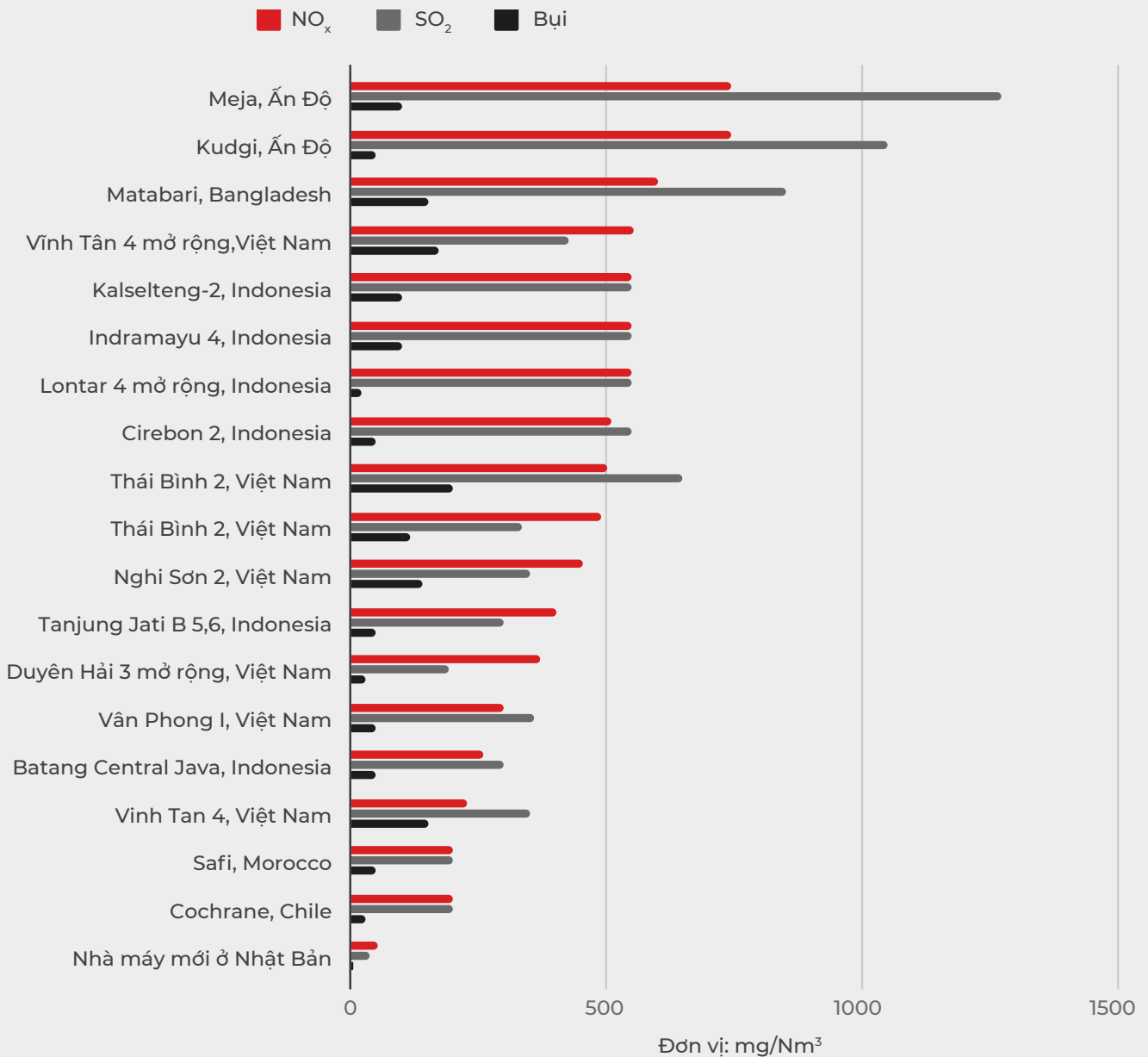
- **Kịch bản 1:** Lượng phát thải ước tính của các nhà máy điện than khi áp dụng giới hạn phát thải hiện nay của các quốc gia sở tại, dựa trên hoạt động vận hành thực tế và dự báo trong tương lai của các nhà máy.
- **Kịch bản 2:** Lượng phát thải ước tính của các nhà máy điện than khi áp dụng giới hạn phát thải trung bình của các nhà máy điện than tại Nhật Bản. Đây là những nhà máy được cấp phép hoặc đang trong quá trình thẩm định, quy hoạch từ tháng 1/2012.

Mặc dù tiêu chuẩn quốc gia về phát thải của nhiệt điện than ở Nhật Bản khá phức tạp, nhưng giới hạn phát thải được quy định trong giấy phép môi trường áp dụng với các dự án nhiệt điện than mới rất nghiêm ngặt. Chúng tôi đã tiến hành mô hình hóa khí quyển chi tiết và đánh giá tác động sức khỏe của 17 nhà máy điện than do các tổ chức tài chính công của Nhật Bản đầu tư trong giai đoạn từ tháng 1/2013 đến tháng 5/2019. Các nhà máy này chủ yếu tập trung ở 5 quốc gia nhận vốn đầu tư của Nhật nhiều nhất, bao gồm: Indonesia, Việt Nam, Bangladesh, Morocco và Ấn Độ.⁵

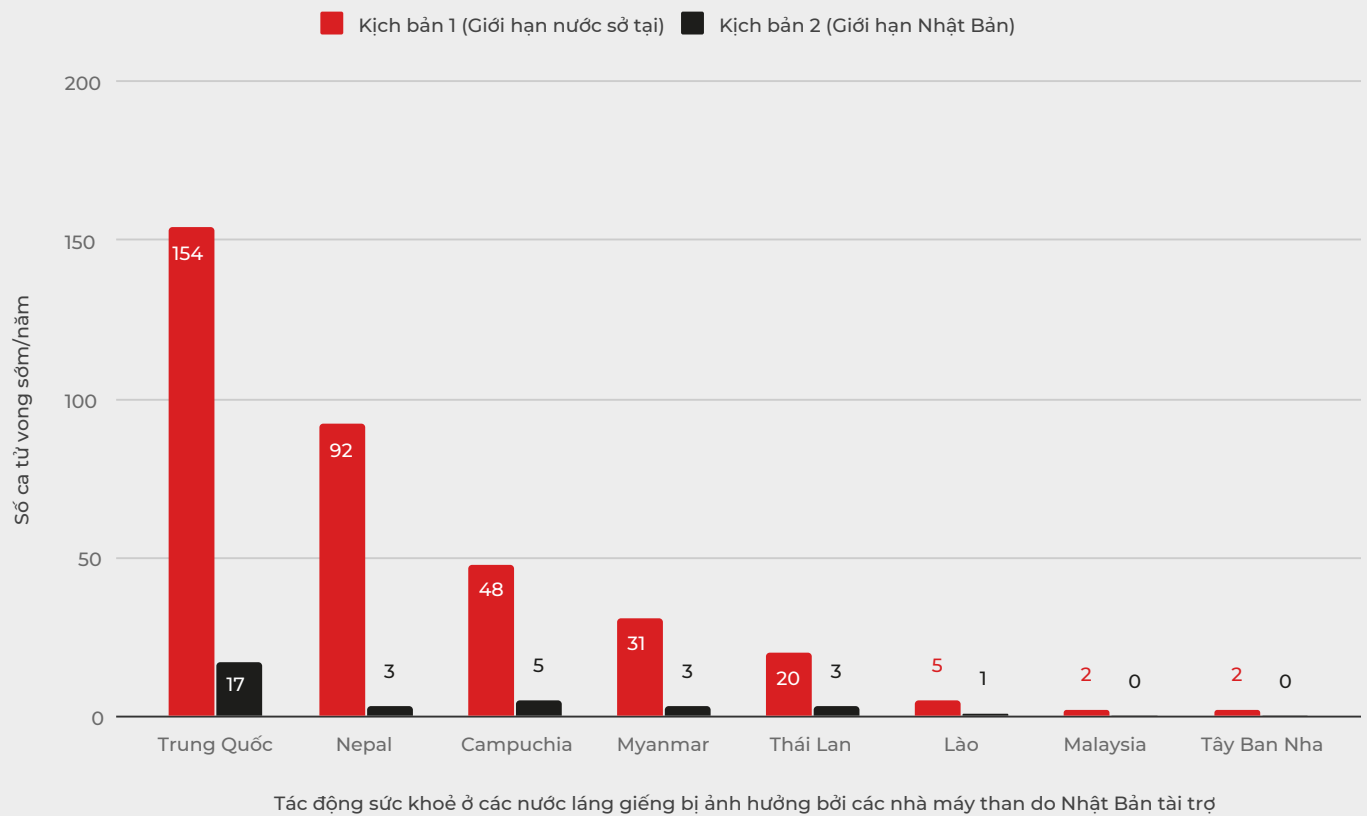
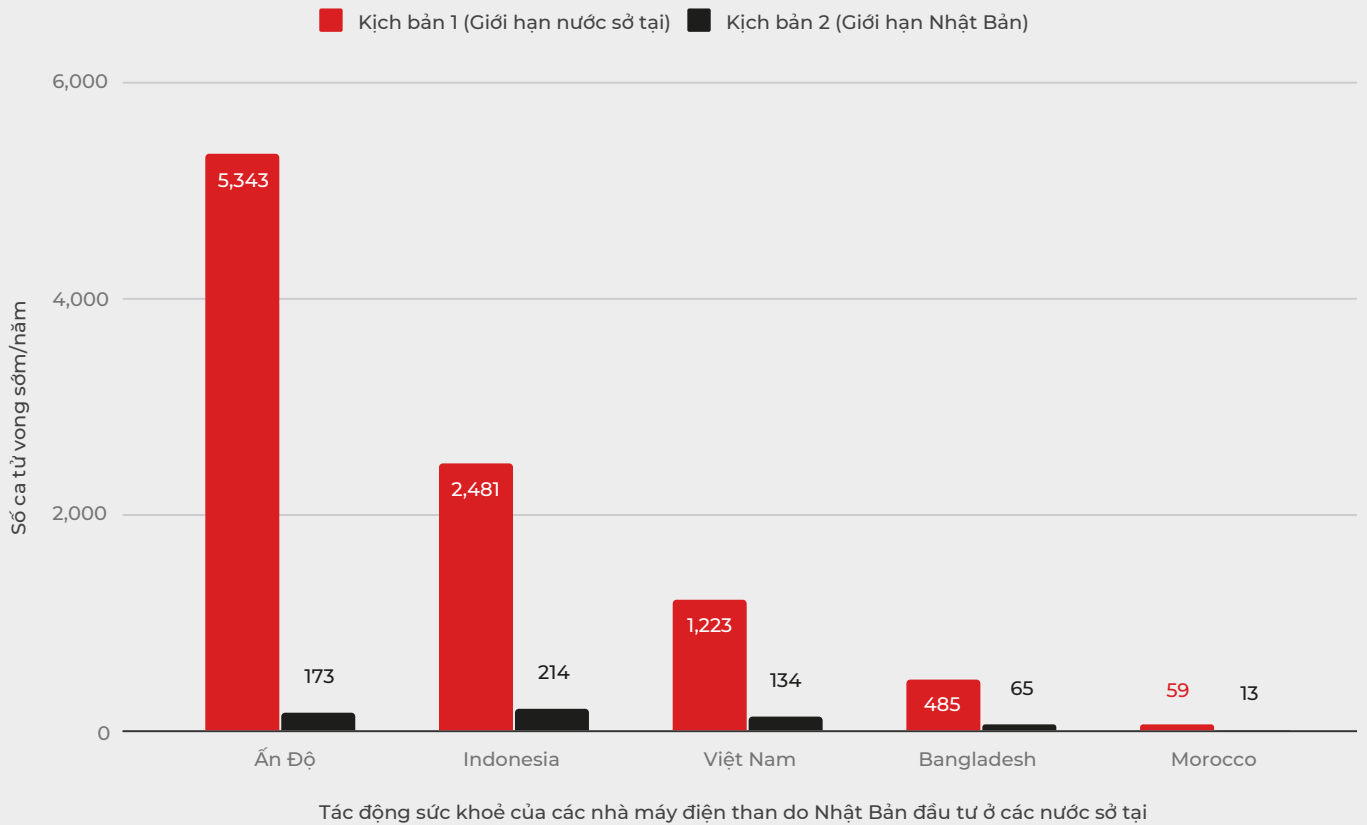
Kết quả cho thấy nếu áp dụng giới hạn phát thải trung bình của Nhật Bản - không chỉ tại chính quốc gia này mà ở tất cả các nhà máy điện than do Nhật Bản đầu tư ở nước ngoài - thì ước tính mỗi năm có thể tránh được khoảng 5.000 đến 15.000 ca tử vong sớm. Nếu tính trong cả vòng đời 30 năm của dự án thì con số có thể tránh được từ 17 nhà máy điện than mà Nhật Bản đầu tư ở nước ngoài hiện đang áp dụng giới hạn phát thải kém hơn sẽ lên tới 148.000 đến 410.000 ca tử vong sớm. Phần lớn số ca tử vong sớm sẽ

xảy ra ở Ấn Độ, Indonesia, Việt Nam và Bangladesh, các quốc gia có tình trạng ô nhiễm không khí vốn rất đáng quan ngại. Đầu tư của Nhật Bản cho nhiệt điện than sẽ gây thêm khó khăn cho những quốc gia này trong nỗ lực giảm ô nhiễm không khí và đáp ứng các tiêu chuẩn sức khỏe cộng đồng.

Tất cả các quốc gia cần nhanh chóng chuyển dịch từ điện than sang các nguồn năng lượng tái tạo để tránh tình trạng biến đổi khí hậu thảm khốc cũng như ngăn chặn tác động sức khỏe của điện than, trong đó bao gồm tử vong sớm. Các nước cần hợp sức hướng tới một nền kinh tế các bon thấp và Nhật Bản cần đóng vai trò đi đầu trong thực hiện điều này. Thay vì áp dụng tiêu chuẩn kép nguy hại đối với các dự án điện than như hiện nay - gây ra bệnh tật, tử vong sớm và biến đổi khí hậu - các tổ chức tài chính công của Nhật Bản nên chuyển sang hỗ trợ cho các giải pháp năng lượng tái tạo. Năng lượng tái tạo và sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả đang ngày càng trở nên cạnh tranh hơn so với việc xây dựng các nhà máy điện than mới. Thay vì khiến cho ô nhiễm không khí và biến đổi khí hậu trầm trọng thêm, năng lượng tái tạo và sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả là một giải pháp cho vấn đề trên.

Hình: Giới hạn phát thải đối với các chất ô nhiễm không khí NO_x, SO₂ và bụi của các nhà máy điện than ở Nhật Bản⁶ so với các nhà máy điện than do Nhật Bản đầu tư ở nước ngoài.

Hình: Số ca tử vong sớm/năm ước tính tại các nước sở tại/quốc gia lân cận gây ra bởi các nhà máy điện than đầu tư bởi Nhật theo hai kịch bản: áp dụng giới hạn phát thải của quốc gia sở tại (màu đỏ) và áp dụng giới hạn phát thải của Nhật (màu đen). Khoảng biến động là khoảng 50% (giá trị chính xác được thể hiện trong phần kết quả).

Chính phủ Nhật Bản cần yêu cầu ngay các tổ chức tài chính công của quốc gia này dừng đầu tư vào các dự án nhiệt điện than ở nước ngoài sử dụng giới hạn phát thải không được cho phép ở Nhật Bản. Bằng việc chấm dứt tiêu chuẩn kép nguy hiểm này, hàng nghìn người sẽ được cứu sống.

Theo xu hướng toàn cầu, các ngân hàng tư nhân, công ty bảo hiểm và các công ty thương mại Nhật Bản đã bắt đầu thực hiện những bước đầu tiên để hạn chế đầu tư vào các dự án điện than. Tuy nhiên, các tổ chức tài chính công của Nhật vẫn đầu tư mạnh mẽ vào các nhà máy điện than ở nước ngoài. **Chính phủ Nhật Bản cần gấp rút hành động để chấm dứt tình trạng này, đảm bảo các tổ chức tài chính công của quốc gia này chuyển sang đầu tư vào các giải pháp năng lượng tái tạo hơn là phát triển điện than.**

Bên cạnh đó, Chính phủ Nhật Bản cần yêu cầu ngay các tổ chức tài chính công của quốc gia này dừng đầu tư vào các dự án nhiệt

điện than ở nước ngoài với giới hạn phát thải không được cho phép ở Nhật Bản. Bằng việc chấm dứt tiêu chuẩn kép nguy hiểm này, hàng nghìn người sẽ được cứu sống.

Đồng thời, chính phủ các nước sở tại nơi có các dự án điện than đầu tư bởi Nhật Bản cần bảo vệ quyền được sống trong môi trường an toàn và trong lành của người dân bằng việc thắt chặt các tiêu chuẩn phát thải đối với các nhà máy điện than đang hoạt động, song hành với chuyển dịch từ than sang năng lượng tái tạo. Thay đổi về chính sách và đầu tư cần được thực hiện ngay hôm nay vì sức khỏe con người và môi trường cũng như bảo vệ tương lai hành tinh của chúng ta.

Hình: Vị trí các dự án điện than do các tổ chức tài chính công của Nhật Bản đầu tư ở nước ngoài trong giai đoạn từ tháng 1/2013 đến tháng 5/2019.

Trẻ em vui chơi trên bờ biển gần một nhà máy điện than ở Jepara, Central Java mà không hề biết mối đe dọa về sức khỏe của nhà máy © Kemal Jufri / Greenpeace

Tài liệu tham khảo

1. End Coal (2019) Climate Change <https://endcoal.org/climate-change/> (Truy cập ngày 17 tháng 6 năm 2019)
2. International Energy Agency (2018) CO₂ Emissions from Fuel Combustion 2018
3. Krewski, D. et al. (2009) Extended Follow-Up and Spatial Analysis of the American Cancer Society Study Linking Particulate Air Pollution and Mortality. HEI Research Report 140. Health Effects Institute, Boston, MA. <http://dx.doi.org/10.1021/acs.est.6b03731>
4. Anenberg, S.C., Horowitz, L.W., Tong, D.Q. and West, J.J. (2010) An estimate of the global burden of anthropogenic ozone and fine particulate matter on premature human mortality using atmospheric modeling. Environmental Health Perspectives 2010;118(9):1189–1195. [doi:10.1289/ehp.0901220](https://doi.org/10.1289/ehp.0901220)
5. Với một số dự án, nguồn tài chính công này thường đi kèm với nguồn tài chính từ ba ngân hàng tư lớn nhất Nhật Bản - Mitsubishi UFJ Financial Group (MUFG), Mizuho Financial Group, và Sumitomo Mitsui Banking Corporation (SMBC).
6. Giới hạn phát thải trung bình của 26 nhà máy điện than có công suất $\geq 200\text{MW}$ ở Nhật Bản từ tháng 1 năm 2012.